

וסתם ככ

טובה כהן (למטה) סיימה לא מכבר את לימודיה בפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית. נוסעת להשתלמות נוספת במקצוע עבריינות צעירי רה במגללת שיקגו, בה קיבלה סטיפנדיה. חלק מן הנוסעים להשתלמות מקצועית בארצות חוץ מתכוון בריצונו לרכוש דעת בשמחים בהם חסרי מוסדות מתאימים בארץ. במידה שהם חוזרים ארצה, מראים את יכולתם במקצועם, השתלמותם היא חיונית ומועילה. אולם אצל חלק גדול אין זו אלא אחת הצורות של הגירה מן הארץ. אחרי שנוו ל מודים ארוכות על השבוע קופת הדביי זים הדלה של המדינה. מן המשתלמים ברפואה, למשל, חוזר ארצה פחות מ-10%. השאר העדיפו להישאר באירופה, ולמצוא בה את עתידם.

הבומדים

א/ק ירושלים נפרדה מנמל הבי. על הסיפון ועל התוף מצטופפים המוני בני אדם, מנפפים בידים ובמספחות הם ברכת שלום אחרונה. בשביל חלק מהם אין זו אלא פרידה זמנית, ארוכה או קצרה. בשביל החלק האחר — פרידה לצמיתות מהארץ, מתושביה, לעתים קרובות מחלום נעורים שאי כזב. מי אשם באכזבה: החלום, החולם או אולי תרמו שניהם את חלקם לשרפת הגשרים?

מחלת דוח מדבקת

בחדש האחרון עלו 672 יהודים לישראל. 754 יהודים הגרו ממנה. היתה לחובה — 82 יהודים.

מחלה ללא תפדים

למחלה זו אין תקדים בארץ. אמנם, היו אלפים ורבבות שעובו את ארץ ישראל בדרך האחרון. כל גל גדול של עליה שהציף את חופי ארץ ישראל החזיר ממנה כמות מה של מים עכורים. אפילו מתוך העלייה השניה המהוללת, שיסדה את ישראל החדשה, נשארו בארץ רק איש אחד מתוך עשרה — השאר חזרו עוד לפני מלחמת העולם הראשונה. גם העלייה מפולין ומגרמניה לא נקלטה כולה. אולם ישנו הבדל יסודי: היורדים הם חזרו לארץ מולדתם, ואילו היורדים החדשים הם בחלקם הגדול „פליטים” אמיתיים — אנשים הנושטים את הארץ כדי לחפש להם מולדת חדשה בנכר. רבים מהם בעלי מקצוע.

צועניות רוחנית

ממשלת ישראל ניסתה, מבלי לתת להבד פירסום, להניק את התנועה בכוח — על ידי כך שהמריצה את הממשלה הגרמנית להודיע שלא תתן ליורדים נוספים לחזור לגרמניה (שם היו נוהגים להמתין לאפשרות של גיריה מעבר לים), ושתכלא את מפירי איסור זה. אולם צעד זה לא ישים קץ למחלה. תנועה כזו לא היתה יכולה להתפתח אימלא היה חלק מסויים, ולא מבוטל, של הציבור הישראלי ננוע במחלה. רק כשקים עורף ציבורי אוהד יכולה התופעה היהודית הישנה של צועניות רוחנית להרים שוב את ראשה המכוער. המחלה היא נפשית, לא חומרית. גם התרופה יכולה רק להיות נפשית, לא חומרית. רק גל חדש של אידיאליזם, רק תנופה חדשה של המוראל הציבורי, יכולים לייבש את הניצה.

היה זה רק שלב נוסף בהתפתחותה של מחלה ממארת. מחלה זו לא התחילה בחדש האחרון, או אף בשנה האחרונה. אחרי שהעליה ההמונית הגיעה לקצה, היתה הירידה מקטינה בהתמדה את גודל האוכלוסיה העברית — לולא הריבוי הטבעי של 36,000 נפש, המתקן מעט את המאון.

כמה ירדי?

מאז קום המדינה יצאו ממנה 50,000 יהודים. רבים מהם עולים חדשים, בעיקר מארצות צפון אפריקה, שחזרו למולדתם הקודמת — אם מתוך שלא יכלו להסתדר, ואם מתוך אכזבה על היחס האמנותי או המדומה שפגשו בו.

אולם הסימן המדאיג ביותר הוא שהיורדים כולו 15,000 וחתיקים — אנשים שגדלו או אף נולדו בה. רבים מהם לא עזבו מסיבות כלכליות — מחיר הנסיעה לאמריקה הוא עתה כה גדול עד שרק אדם בעל אמצעים זי ניכרים יכול להרשות אותו לעצמו. הירידה היא לוקסוס.

המספר הרשמי אינו משקף את חומרת המצב. מלבד היורדים שביצעו את תוכניתם, מתהלכים עדיין בישראל רבבות אורחים, רבים מהם ותני קים, שהציפו את הקונסוליות בבקשות הגירה. הקונסוליה האמריקאית בלבד קיבלה למעלה מ-20 אלף בקשות כאלה. אדם המגיש בקשה לה גירה לארץ זרה, שוב אינו יכול להיחשב אזרח אמיתי במדינתנו.

ישנם צעירים שירדו באופן בלתי רשמי. הם נסעו לחוץ-לארץ כדי ללמוד — ונשארו שם בתום לימודיהם. בולטים ביניהם הרופאים ושאר אנשי המדע, שלגביהם קיים ביקוש בארצות אמריקה ואירופה. רבם הנוצאים את ישראל

ליד בריכת השחיה יושבים כמה מן היורדים מתבוננים, ללא כל שמחה, בילדיו הם הקופצים למים. מרדכי פייג (ימין) עלה לארץ לפני 4 שנים, אחרי שישב במחנה השמדה בגרמניה. בארץ עבד כנהג קטר. היה תושב עין אילה. עתה

המיואשים